

اقامتگاه بوم گردی در شهر ایلام با رویکرد اکوتوریسم و معماری پایدار

صدیقه قبادیان^۱

^۱ کارشناسی ارشد مهندسی معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام

چکیده

توسعه پایدار، یک ایده و اصطلاح بسیار گسترده است که معانی متفاوت و بسیاری دارد و در نتیجه فراوانی این معانی، واکنش های مختلف صاحب نظران را بر می انگیزاند. مفهوم توسعه پایدار، یک نوع تلاش برای ترکیب مفاهیم در حال رشد حوزه ای از موضوعات محیطی با موضوعات اجتماعی -اقتصادی می باشد. مفهوم توسعه پایدار یک تغییر مهم در فهم رابطه انسان و طبیعت و انسان ها با یکدیگر می باشد. این مسأله با دیدگاه دو قرن گذشته انسان که بر پایه جدایی موضوعات محیطی و اجتماعی و اقتصادی شکل گرفته بود در تضاد است مفهوم توسعه پایدار، حاصل رشد آگاهی از پیوندهای جهانی، مابین مشکلات محیطی در حال رشد، موضوعات اجتماعی، اقتصادی، فقر و نابرابری و نگرانی ها درباره یک آینده سالم برای بشر می باشد. توسعه پایدار، قویاً موضوعات محیطی، اجتماعی و اقتصادی را به هم پیوند می دهد. انواع گردشگری را با توجه به عملکرد گردشگران می توان به پایدار و نا پایدار تقسیم کرد. در میان انواع گردشگری، اکوتوریسم با توسعه پایدار هماهنگی و سازگاری بیشتری دارد. اکوتوریسم یک شکل از گردشگری طبیعی است که حداکثر توجه را نسبت به حفاظت و نگهداری از محیط شامل تنوع زیستی، حیات وحش و سیستم های زیست محیطی، با تاکید بر آموزش دادن به گردشگر درباره محیط زیست و چگونگی حفاظت از آن دارد. در این مقاله ابتدا به مفهوم توسعه پایدار اشاره می شود و پس از توصیف گردشگری پایدار و اصول آن، با ارائه تعریف هایی از اکوتوریسم، به رابطه توسعه پایدار و اکوتوریسم پرداخته می شود.

واژه های کلیدی: اقامتگاه بوم گردی، اکوتوریسم، معماری پایدار، شهر ایلام

مقدمه

اکوتوریسم به عنوان یکی از شاخه های مهم و رو به رشد صنعت گردشگری اخیراً مورد توجه علاقمندان به محیط زیست و گردشگری واقع گردیده که علاوه بر بازدهی اقتصادی مناسب برای جامعه روستایی با رویکرد پایداری توانسته قدم های مهمی در این راستا بردارد. توجه به اهمیت روز افزون گردشگری طبیعی در دنیا ضروری است بستر و زمینه های توسعه این نوع گردشگری در کشور ما نیز فراهم گردد، چرا که کشور ایران با داشتن اکوسیستم های مختلف، از پتانسیل بالایی در توسعه اکوتوریسم برخوردار است. نکته مهم در توسعه این صنعت توجه به پیامدهای مثبت و منفی آن و در نظر گرفتن تأثیرات توسعه و گسترش آن در مناطق روستایی می باشد. و همچنین در تعریف، اکوتوریسم پایدار، توریسمی است که از نظر اکولوژیکی پایدار باشد، یعنی به نیاز های فعلی اکوتوریست ها پاسخ دهد و به حفظ و بسط فرصت های اکوتوریستی برای آینده بپردازد و بنا براین تعریف اهمیت این روند مشخص می گردد. اساس اکوتوریسم برپایه توسعه پایدار این موضوع است که چگونه گردشگر می تواند برای ارتقاء سطح آگاهی، گذران اوقات فراغت و لذت جویی، از منابع طبیعی و فرهنگی بازدید کند، بدون اینکه روی این منابع تأثیر منفی داشته باشد در نهایت به این نتیجه دست یافتیم که از آنجا که برای هر مشکلی راه حلی وجود دارد برای جلوگیری از بروز تبعات منفی این صنعت نوپا باید از ابتدا سیاستگذاران با برنامه ریزی درست و اصولی و همچنین با ارزیابی توان اکولوژیکی مناطق مستعد اکوتوریسم کشور و همچنین با آموزش افراد و تأسیس شرکت های حرفه ای گردشگری طبیعی که آنان هم از افراد آموزش دیده و تحت نظارت دولت استفاده می کنند سعی در کاهش هر چه بیشتر تبعات منفی این صنعت داشته باشند. (روزانه، داوود و بهمن خسروی پور، ۱۳۹۴)

بیان مسأله

تعریف طراحی اکولوژیک زمانی به کار می آید که با دید مثبت به آن نگاه کنیم و تلاش ما رسیدن به طراحی سبز باشد و نه فقط کنار آمدن با محدودیت های آن قبل از این کار لازم است که بدانیم آیا معماران و طراحان برای پاسخ دادن به این پرسش آمادگی دارند؟ جواب آنها به احتمال زیاد منفی است. تقریباً به جز طراحان منظر، تمامی طراحان به گونه ای آموزش دیده اند که هیچ پیش زمینه جدی ای در رابطه با اکولوژی و زیست شناسی محیطی ندارند، بنابراین منطقی است که برای ساخت محیط مصنوع تفکرات ما جهت یابی اساسی و سریعی به سمت طراحی اکولوژیک پیدا کند! (ecological design)

با پیشرفت شهرها، از تعداد گونه ها، اندازه و یکپارچگی اکوسیستم ها کاسته شده است و در نتیجه توانایی طبیعت در ایجاد و خلق زندگی جدید کم شده است. تنها در طی چند سده سرمایه ای را که طبیعت در طی میلیون ها سال ذخیره کرده و انباشته بود، به مصرف رساندیم، علاوه بر آنکه قدرت طبیعت در ایجاد سرمایه های جدید، سلب نموده ایم، ساختمان سازی برای مثال (پاک سازی اراضی، کارهای ساختمانی و ...) معمولاً منجر به ساده سازی اکوسیستم می شود که در نتیجه از حالتی متنوع به حالتی ساده تر تبدیل می شود. نتیجه چنین ساده سازی از دست رفتن حالت ترمیم پذیری طبیعت است که می تواند مشکلات کوتاه مدت و یا تغییرات دراز مدت، نظیر تغییر آب و هوا را جبران نماید و اغلب چنین حالتی باعث کاهش انعطاف روابط بین محیط مصنوع و اکوسیستم می شود، درعین اینکه محدودیت های اکوسیستم برای سیستم های مصنوع بشر می افزاید، در نهایت

^۱ (دانشنامه ویکی پدیای انگلیسی، بازبینی شده در دسامبر ۲۰۰۴)

وابستگی بشر و سیستم های ساخت او با عملکرد اکوسیستم ها نه تنها کمتر نمی شود که روز به روز هم افزایش می یابد. توانایی تحلیل رفته اکولوژیکی به معنی آن است که فعالیت های بشر هم، هر روز محدودتر می شود و اختیارات آن کاسته می شود، بنابراین باید محیط طبیعی را احتیاط بیشتری مورد استفاده قرار داد، بخصوص به حفظ تنوع زیستی آن توجه بیشتری باید نمود.

توسعه پایدار

توسعه پایدار، یک ایده و اصطلاح بسیار گسترده است که معانی متفاوت و بسیاری دارد و در نتیجه فراوانی این معانی، واکنش های مختلف صاحب نظران را بر می انگیزاند. مفهوم توسعه پایدار، یک نوع تلاش برای ترکیب مفاهیم در حال رشد حوزه ای از موضوعات محیطی با موضوعات اجتماعی -اقتصادی می باشد.

مفهوم توسعه پایدار یک تغییر مهم در فهم رابطه انسان و طبیعت و انسان ها با یکدیگر می باشد. این مسأله با دیدگاه دو قرن گذشته انسان که بر پایه جدایی موضوعات محیطی و اجتماعی و اقتصادی شکل گرفته بود در تضاد است. در دو قرن گذشته، محیط به طور عمده به عنوان یک موضوع خارجی نسبت به بشر، تلقی می شده است و در نتیجه برای استفاده و استثمار انسان، مشکلات محلی اساساً به صورت محلی دیده می شدند. در این دیدگاه، ارتباط انسان و محیط، به صورت غلبه انسان بر طبیعت درک می شد و باور داشتند که دانش و فن آوری بشر می تواند بر تمام موانع محیطی و طبیعی فایق آید. این دیدگاه مرتبط با توسعه سرمایه داری، و انقلاب صنعتی و علم مدرن می باشد. همان طور که بیکن ۱: «یکی از پایه گذاران علم مدرن، آن را مطرح می کند ((جهان برای بشر ساخته می شود و نه بشر برای جهان)). (فلامکی، ۱۳۸۱)

توسعه پایدار و انرژی

عرضه مطمئن انرژی بطور کلی یک نیاز لازم اما نه کافی برای توسعه جامعه می باشد. بعلاوه توسعه پایدار نیاز به یک منبع انرژی پایدار دارد. تاریرات این دیدگاه متعدد می باشد و بستگی به این دارد که توسعه پایدار چگونه تعریف شود. یکی از تاریرات مهم این دیدگاه آن است که توسعه پایدار در یک جامعه نیاز به یک منبع تامین انرژی دارد که در بلند مدت به صورت آسان و پیوسته و با قیمت مناسب در دسترس باشد و بتواند برای یمه مصارف مورد نیاز بدون ایجاد تاریرات اجتماعی منفی مورد استفاده قرارگیرد. عرضه منابع انرژی از قبیل سوخت های فسیلی (مانند زغال سنگ، نفت و گاز طبیعی) و اتمی (مانند اورانیوم) محدود می باشند و بنابراین در بلند مدت پایدار نیستند. معمولاً انرژی ژئوترمال و زباله یا قابل تبدیل به صورت یای مفید و قابل استفاده انرژی یستند برای مثال سوزاندن زباله و تبدیل آن به انرژی) و سوخت یای بایومس به عنوان منابع انرژی پایدار محسوب می شوند. تاریرات رانوی این دیدگاه در این بخش این است که توسعه پایدار نیاز به منابعی از انرژی دارد که می توانند با بیشترین بهره وری استفاده شوند. در این متد جامعه یمزمان با حداقل نمودن تاریرات منفی ناشی از مصرف انرژی منافع حاصل از آن را حداکثر می نماید. این تاریرات اذعان دارند که تمام منابع انرژی محدود بوده و بنابراین راندمان بیشتر در مصرف آنها این اجازه را به منابع انرژی می دید که بر توسعه در بازه زمانی طولانی تری کمک نماید. یعنی توسعه را پایدارتر کند.

محیط زیست و توسعه پایدار

در گذشته توسعه پایدار فرایندی تصور می شد که طی آن جوامع مختلف با عبور از مراحل تکاملی کم و بیش یکسان و تحمل دگرگونی های کیفی و کمی، از شرایط اولیه عقب ماندگی و توسعه نیافتگی به جوامع توسعه یافته تبدیل می شوند. این تلقی ایدئولوژیک از توسعه، در پرتو نقدهای متنوع و بسیار در دهه ۱۹۷۰ و به خصوص در سال های دهه ۱۹۸۰ به بن بست رسید. چند دهه از آغاز تلاش های بین المللی برای توسعه گذشته بود، بدون آن که دگرگونی بنیادی ای در پژوهشگر برجسته زندگی مردم جهان پدید آید. نیونی آفریقایی معتقد است: «نتایج غلط به دست آمده، ریشه در مبانی و مفروضات و سیاستگذاری های نادرست دارند». این توسعه روندی بود که به رغم پیش بینی های گذشته، جز افزایش فقر و نابرابری ثمری برای کشورهای جهان سوم دربرداشت. در واقع توسعه پایدار راه حلی بود برای معمای توسعه در شرایط متحول سال های پایانی قرن بیستم.

براساس گزارش برانندت لند (کمیسیون جهانی محیط زیست و توسعه) توسعه پایدار عبارت بود از توسعه ای که نیازهای کنونی جهان را تامین کند، بدون آن که توانایی نسل های آتی را دربرآوردن نیازهای خود به مخاطره افکند و این که توسعه پایدار «رابطه متقابل انسان ها و طبیعت در سراسر جهان است. توسعه پایدار فرایند تغییری است در استفاده از منابع، هدایت سرمایه گذاری ها و سمت گیری توسعه فن آوری، تحولی بنیادی است که با نیازهای حال و آینده سازگار باشد». در توسعه پایدار، انسان، محور توسعه و مستحق بهداشت، زندگی سازنده و در هماهنگی با طبیعت معرفی می شود و این مفهوم دقیقاً در نخستین اصل «اعلامیه ریو» انعکاس پیدا کرده است. واقعیت این است که توجه به محیط زیست و طبیعت در دوران ما تبدیل به معیار شده است، معیاری که هر روز بیش از پیش درجهان فراگیر می شود. در چشم اندازی زیست محیطی، توسعه پایدار زمانی محقق می شود که بر شالوده اصول بوم شناسی استوار باشد. اصول کلی توسعه پایدار به طور خلاصه شامل موارد زیر است:

- ۱- توجه به استفاده از منابع تجدیدپذیر مثل انرژی خورشید و باد
- ۲- استفاده کمتر از انرژیهای تجدیدناپذیر و آلودهکننده مثل سوختهای فسیلی
- ۳- توجه به نسل های آینده.
- ۴- توجه به محیط زیست، کاهش آلودگی آن و نیز توجه به چرخه های زیستمحیطی و اکوسیستم ها عدم توجه به محیط زیست و چرخه های آن پیامدهای بسیار وخیمی برای آینده زمین و نسل های آتی خواهد داشت.

محیط زیست و معماری:

تخریب لایه اوزون، باران های اسیدی، تخریب اکوسیستم ها و بسیاری دیگر ناشی از آلودگی های زیست محیطی تحت تاثیر مداخله انسان در طبیعت است که صنعت ساختمان به بخش عمده ای از آن دامن می زند. آشکارترین وجهه این صنعت در خانه سازی تحقق می یابد. آمار نشان می دهد که در سال های اخیر با افزایش تصاعدی جمعیت و مداخله انسان در طبیعت، تولید گاز سمی CO2 افزایش چشمگیری، داشته است درحالی که امروزه نوآوری های فن آورانه در عرصه صنایع اتومبیل، ارتباطات و کامپیوتر انسان را احاطه کرده است، همچنان بزرگ ترین خرید زندگی مردم، خانه، همانند ۸۰ سال پیش صورت می گیرد: خانه ای که به صورت تحت اللفظی، کل زندگی انسان را برای حداقل ۲۰، ۳۰ یا ۴۰ سال آینده تعریف می کند، به سوی آینده جهت گیری نشده و اساساً ساختار کلی آن با توجه به رشد روزافزون علم و فن آوری و به تبع، تغییر نیازهای انسانی در جامعه با سرعت بیشتری نسبت به گذشته، کهنه و منسوخ می گردد و

به اصطلاح از مد می افتد. تلاش های اخیر معماران در زمینه معماری پایدار، امروزه موضوعات جدیدی مطرح نموده و یکی از اصولی که در سالیان اخیر در این راستا مورد تاکید قرار گرفته، این است که «معماری به آینده نظر داشته باشد»؛ ضروری است تا معماری همواره به گونه ای باشد که بتواند پذیرای الگوها و فن آوری های پیش بینی نشده و جدید باشد و تغییرات ناگهانی اقلیمی و محیطی را تحمل نماید. «خانه ای که در ۱۹۹۵ با استانداردهای آن سال در اروپا ساخته شود، قبل از این که به پایان خود برسد، منسوخ شده است...، حال چگونه می تواند در سال ۲۰۲۵ به ساکنان خود آرامش دهد و از آن ها محافظت نماید...؟»

صنعت ساختمان، نیاز دارد تا به قرن ۲۱ وارد شود و به وسیله زیست شناس، متخصص محیط زیست، دانشمند، معمار و مهندس، روی یک کاغذ سفید پیش از ساخت، مورد بررسی قرار گیرد.

یکی از اهداف معماری پایدار، «طراحی و نگه داری ساختمان برای آینده» است: عمر طولانی در عین قابلیت به روز شدن. این امر هم در حفظ مقاومت فیزیکی ساختمان و بقای آن حایز اهمیت است و هم در حفاظت از محیط زیست، طبیعت، حفظ منابع اولیه انرژی و سرانجام کل سیاره زمین. امروز معضلات مربوط به عمر ساختمان ها در ایران، در عرصه معماری نوین بسیار بحرانی تر از گذشته گشته است. در حالی که در کشورهای توسعه یافته راه های به روز کردن ساختمان ها بررسی می گردد و استانداردهای نوینی جهت ساختمان های آینده مطرح می شود، هنوز استانداردهای منسوخ دهه ۴۰ و ۵۰ قرن بیستم، در معماری سنتی ایرانی، در عرصه ساختمان های جدید به کار می آید. مصالح جدید بر مبنای سنتی در ساختمان ها به کار گرفته می شود و عدم برنامه ریزی و به روز نبودن موجب می شود تا پروژه هایی چون فرودگاه بین المللی امام خمینی که بیش از ۶۰ سال از طراحی آن می گذرد، هنوز به بهره برداری کامل نرسیده باشد. این در حالی است که نیازها و شرایط امروز به کلی با زمان طراحی متفاوت گشته است و زمانی بغرنج تر می شود که بدانیم توسعه پایدار در عرصه معماری پس از دهه هفتاد میلادی رخ داد و در پی آن، بسیاری از استانداردهای بین المللی تغییر نمود. از طرفی چنین بناهایی که با استانداردهای زمان خود ساخته شده اند، بیش از نیمی از عمر مفید خود را حین عملیات ساخت، سپری کرده اند. بدین ترتیب نمی توان پس از اتمام کار، آن ها را در زمره ساختمان های نوساز به حساب آورد. بنابراین ساختمان های نوساز امروز، خیلی سریع تر از گذشته تبدیل به زباله های ساختمانی می گردد و چون مصالح مصرفی آن ها اغلب از جنس مواد شیمیایی غیر قابل بازگشت به محیط است، آلودگی آن ها نسبت به گذشته بسیار بیشتر است. یکی از اصول پایداری، «طراحی و ساخت جهت انجام خدمات طولانی و مفید» است. در اروپا الگوی طراحی زیستی برای خانه، ۳۰۰ سال است و این در حالی است که در ایران این الگو، به زحمت به نیم قرن می رسد و همچنان که وضعیت بازار مسکن نشان می دهد، اکثر خانه های با بیش از ۴۰ یا ۵۰ سال ساخت، کلنگی یا مخروطی به تلقی می گردد.

انرژی در معماری

در معماری انرژی به دو مولفه انرژی نورانی و انرژی حرارتی تقسیم می شود:

الف - انرژی نورانی بطور کلی برای رویت و دید و مطالعه و تردد و زندگی می باشد.

این نوع انرژی قابل کنترل و قابل تنظیم است ولیکن استفاده بدون برنامه از آن این انرژی هدر می رود.

ب- انرژی حرارتی برای مطلوب نمودن محیط برای کار و زندگی و امثالهم است. گرم کردن و یا سرد کردن داخل خانه و محیط کار و سایر فضاها به منظور زندگی بهتر. اینگونه انرژی ها همانند سایر انرژی ها هدر رفتنی هستند. با توجه به هدر رفتن انرژی ها در معماری چه باید کرد و در طراحی معماری اعمال و رعایت چه پارامترهایی لازم و ضروری است. قبل از

پرداختن به این موضوع لازمست نقش انرژی در معماری مورد مطالعه قرارگیرد. یکی از مهمترین پارامترها در معماری استفاده از نورمخصوصاً "نور طبیعی همانند خورشید است. در زمانهای قدیم استفاده از انرژی نورانی و انرژی حرارتی در معماری مرسوم و متداول بوده است که می توان مهار گرمایش توسط دیوارهای قطور و تولید سرمایش توسط بادگیرها را برشمرد.

اکوتوریسم

اکوتوریسم به عنوان پدیده ای نسبتاً تازه در صنعت گردشگری، بسیاری از کشورهای جهان را برآن داشته تا سرمایه گذاری های عمده ای را به این بخش اختصاص دهند. این شکل از گردشگری فعالیت های فراغتی انسان را عمدتاً در طبیعت امکان پذیر می سازد و بر منابع و جاذبه هایی استوار است که محیط طبیعی در اختیار گردشگر قرار می دهد. بهره گیری از این جاذبه ها نیازمند امکانات و شرایط مناسب و هم مستلزم حفاظت از منابع طبیعی است. (سروش و همکاران، ۱۷۳۱)

انجمن بین المللی اکوتوریسم (TIES) نیز در تعریف اکوتوریسم می گوید: بوم گردشگری سفری مسئولانه به مناطق طبیعی است که در آن بر حفظ محیط زیست و رفاه مردم محلی تأکید شود. اکوتوریسم و کوهپیمایی ورزشی است نشاط انگیز، سالم و انسان ساز که از ادوار بسیار قدیم، مورد توجه نیاکان ما بوده و ریشه در تاریخ دارد. عشق به ماجراجویی و رویت آثار بدیع طبیعت زنده همواره انسان را وادار به سیر در طبیعت و بازدید از جاذبه های حیرت انگیز می کند. اکوتوریسم راهی برای حفظ چشم اندازها و ذخایر طبیعی است. با گسترش و توسعه اکوتوریسم، امکان ایجاد کاربری های اقتصادی برای مناظر طبیعی و در نتیجه، تأمین اعتبارات لازم برای حفظ آنها فراهم می شود (غفاری، ۱۷۳۱)

اکوتوریسم پایدار

در سال ۱۹۹۲ در کنفرانس مربوط به ((اجلاس زمین)) اینگونه بیان شد توسعه گردشگری پایدار، نیازهای گردشگران فعلی و مناطق میزبان را برآورده و شانس آیندگان را حفظ و « تقویت می کند. توسعه گردشگری پایدار، منجر به مدیریت منابع تمام مناطق به شیوه ای می شود که نیازهای اقتصادی و اجتماعی و زیبایی شناختی را برآورده و تعامل فرهنگی، فرآیندهای اکولوژیکی، تنوع حیات و سیستم. های حمایت از حیات حفظ می شود آن دسته از گردشگری که از نظر اکولوژیکی پایدار باشد، یعنی به نیازهای فعلی اکوتوریست ها پاسخ دهد و به حفظ و بسط فرصت های اکوتوریستی برای آینده بپردازد و به جای صدمه زدن به اکولوژی در جهت پایداری خوانده می شود. در واقع حفاظت « اکوتوریسم پایدار »، آن تلاش بورزد و به ارتقای معیشت مردم محلی کمک کند محیط زیست و اکوتوریسم ارتباط تنگاتنگی با هم دارند و باید بین آن دو رابطه همزیستی به گونه ای برقرار شود که هر دو از یکدیگر در طول زمان منتفع شوند. در اکوتوریسم پایدار، انگیزه اصلی مسافرت به طبیعت، دیدار از جذابیت های یک منطقه شامل ویژگی های فیزیکی و فرهنگ بومی است و اکوتوریست پس از مشاهده جذابیت ها، بدون اینکه خللی در آنها وارد آورد و به تخریب آنها بپردازد، محل را ترک می کند. بدین ترتیب ضمن شناختی فرهنگ، سوابق تاریخی و نمودهای طبیعی منطقه، شأن و جایگاه اکوسیستم را حفظ کرده و فرصت های اقتصادی و درآمدزایی را برای مردم محلی ایجاد می کند.

یکی از ابعاد توسعه پایدار، حفاظت از محیط زیست است و در اکوسیستم پایدار نیز برای حفاظت از منابع طبیعی تلاش می شود. برای تحقق اهداف توسعه پایدار نیاز به برنامه ریزی های بلندمدت و راهبردی است که همزمان با توسعه اکوتوریسم بر

حفظ منابع توجه داشته باشد و میراث جمعی بشریت را برای نسل های آینده محفوظ بدارد. یکی از اهداف توسعه اکوتوریسم پایدار، استمرار منافع بلندمدت است که خود شامل دیدار از جذابیت های طبیعی منطقه و کسب تجربه از محیط بدون ایجاد خلل در آن و در نتیجه باقی گذاردن محیط برای نسل آتی است. بنابراین اکوتوریسم پایدار یک رویکرد مدیریتی است که با توجه به هدف های ارزشی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی با همکاری و همیاری مسئولان و مردم جامعه از طریق وضع قوانین و مقررات مناسب و اعمال موثر آنها به طور مستقیم و غیرمستقیم به حفظ طبیعت بیانجامد.

اقامتگاه های بوم گردی:

اقامتگاه هایی برای گردشگران هستند که ضمن ارائه خدماتی با کیفیت مشخص و قابل قبول به میهمانان در محیط های طبیعی، دارای ویژگی های زیر باشند:

- کمترین آسیب را به محیط زیست اطراف اعم از طبیعی و فرهنگی وارد سازند.
 - کمترین تاثیر ممکن را هنگام ساخت و ساز بر روی محیط طبیعی اطراف بگذارند.
 - متناسب و هماهنگ با بافت فیزیکی و فرهنگی منطقه باشند و با توجه به شکل، ظاهر، رنگ و معماری محلی ساخته شده باشند.
 - از روش های پایدار برای به دست آوردن آب مصرفی و کاهش مصرف آن استفاده کنند.
 - دارای سیستمی کارآمد جهت دفع پسماندها و پسابها باشند.
 - در حد امکان از منابع انرژی جایگزین با رعایت اصول پایداری بهره مند باشند.
 - در راستای همکاری با انجمن های محلی تلاش کنند.
 - برنامه های آموزشی درباره ی محیط های فرهنگی طبیعی و فرهنگی منطقه- برای کارمندان و گردشگران ترتیب دهند.
 - با شرکت در برنامه های تحقیقاتی، به توسعه ی پایدار منطقه کمک کنند.
- بر مبنای تفاسیر فوق اقامتگاه های بوم گردی اقامتگاه هایی هستند که در محیط های طبیعی با رعایت بالاترین سطح ممکن ضوابط زیست محیطی و به شکلی سازگار با معماری بومی و سیمای طبیعی منطقه احداث شده و ضمن حداکثر تعامل با جامعه محلی، زمینه حضور و اقامت طبیعت گردان را با کیفیتی قابل قبول و تعریف شده در محیط های طبیعی فراهم می نمایند.

آمار استنباطی

آمار استنباطی به بررسی روابط بین متغیرها، تفاوت موجود در بین گروه های مورد مطالعه و تبیین متغیر وابسته از طریق متغیرهای مستقل می پردازد. در این بخش بررسی تأثیر ساخت اقامتگاه بومی با رویکرد صرفه جویی در مصرف انرژی در شهر ایلام مورد نظر است. تحلیل فرضیه های مرتبط با این موضوع از طریق آزمون T تک نمونه ای صورت گرفته است.

فرضیه اول: با بهره گیری از انرژی های تجدیدپذیر می توان به یک طراحی پایدار برای اقامتگاه بوم گردی پایدار در شهر ایلام دست یافت.

جدول (۴-۵۷): نتایج بررسی فرضیه اول

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	DF	مقدار T	sig	حد پایین	حد بالا
فرضیه اول	۲/۵۸۸	۰/۳۴۹	۵۰	۱۲/۰۲۴	۰/۰۰۰	۰/۴۹۰	۰/۶۸۶

جدول (۴-۵۷) نشان می‌دهد که میانگین نظرات افراد نمونه در ارتباط با فرضیه اول مبنی بر اینکه با بهره‌گیری از انرژی‌های تجدیدپذیر می‌توان به یک طراحی پایدار برای اقامتگاه بوم‌گردی پایدار در شهر ایلام دست یافت بیشتر از مقدار آزمون ۲ است و همچنین با توجه به سطح معنی‌داری برآورد شده کمتر از ۰/۰۵ خطا و سطح اطمینان (۰/۹۵)، می‌توان ادعا کرد فرضیه موردنظر مورد تأیید قرار گرفته است. از طرفی با مدنظر گرفتن یک طرفه بودن آزمون و مثبت بودن حد بالا و پایین، مقدار میانگین از مقدار مورد آزمون بیشتر است، در واقع چون t محاسبه شده از T جدول (۱/۶۴) بیشتر است. بنابراین، از نظر افراد نمونه با بهره‌گیری از انرژی‌های تجدیدپذیر می‌توان به یک طراحی پایدار برای اقامتگاه بوم‌گردی پایدار در شهر ایلام دست یافت.

فرضیه دوم: به نظر می‌رسد که مؤلفه‌های زیست‌محیطی، اقتصادی، و فرهنگی در طراحی اقامتگاه بوم‌گردی پایدار در شهر ایلام با رویکرد بهره‌گیری حداکثری از انرژی تجدیدپذیر تأثیرگذار هستند.

جدول (۴-۵۸): نتایج بررسی فرضیه دوم

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	DF	مقدار T	sig	حد پایین	حد بالا
فرضیه دوم	۲/۵۹۳	۰/۳۷۶	۵۰	۱۱/۱۳۷	۰/۰۰۰	۰/۴۸۶	۰/۷۰۰

جدول (۴-۵۸) نشان می‌دهد که میانگین نظرات افراد نمونه در ارتباط با فرضیه دوم بیشتر از مقدار آزمون ۲ است و همچنین با توجه به سطح معنی‌داری برآورد شده کمتر از ۰/۰۵ خطا و سطح اطمینان (۰/۹۵)، می‌توان ادعا کرد فرضیه دوم پژوهش مورد تأیید است. از طرفی با مدنظر گرفتن یک طرفه بودن آزمون و مثبت بودن حد بالا و پایین، مقدار میانگین از مقدار آزمون بیشتر است، در واقع چون t محاسبه شده از T جدول (۱/۶۴) بیشتر است. بنابراین، از نظر افراد نمونه مؤلفه‌های زیست‌محیطی، اقتصادی، و فرهنگی در طراحی اقامتگاه بوم‌گردی پایدار در شهر ایلام با رویکرد بهره‌گیری حداکثری از انرژی تجدیدپذیر تأثیرگذار هستند.

فرضیه سوم: با استفاده از شناسایی پتانسیل‌های انرژی تجدیدپذیر از جمله انرژی خورشیدی و باد و طبیعت پاک و ... می‌توان به یک طراحی پایدار برای اقامتگاه بوم‌گردی در شهر ایلام دست یافت.

جدول (۴-۵۹): نتایج بررسی فرضیه سوم

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	DF	مقدار T	sig	حد پایین	حد بالا
فرضیه سوم	۲/۵۵۶	۰/۳۹۲	۵۰	۱۰/۱۳۰	۰/۰۰۰	۰/۴۴۶	۰/۶۶۷

جدول (۴-۵۸) نشان می دهد که میانگین نظرات افراد نمونه در ارتباط با فرضیه سوم بیشتر از مقدار آزمون ۲ است و همچنین با توجه به سطح معنی داری برآورد شده کمتر از ۰/۰۵ خطا و سطح اطمینان (۰/۹۵)، می توان ادعا کرد فرضیه سوم پژوهش مورد تأیید است. از طرفی با مدنظر گرفتن یک طرفه بودن آزمون و مثبت بودن حد بالا و پایین، مقدار میانگین از مقدار مورد آزمون بیشتر است، در واقع چون t محاسبه شده از T جدول (۴-۱۶۴) بیشتر است. بنابراین، از نظر افراد نمونه با استفاده از شناسایی پتانسیل های انرژی تجدیدپذیر از جمله انرژی خورشیدی و باد و طبیعت پاک و ... می توان به یک طراحی پایدار برای اقامتگاه بوم گردی در شهر ایلام دست یافت.

نتیجه گیری

با استفاده از شناسایی پتانسیل های انرژی تجدیدپذیر از جمله انرژی خورشیدی و باد و طبیعت پاک و ... می توان به یک طراحی پایدار برای اقامتگاه بوم گردی در شهر ایلام دست یافت و با مؤلفه های زیست محیطی، اقتصادی، و فرهنگی در طراحی اقامتگاه بوم گردی پایدار در شهر ایلام می توان مکان مناسبی برای ارتقا فرهنگ شهر ایلام و ایجاد مکان مناسب برای بازدید توریست ها با توجه به رعایت نکات معماری پایدار و صرفه جویی در مصرف انرژی فراهم نمود و پیشنهاد می شود اقامتگاه های بوم گردی حتی المقدور بصورت خانوادگی و توسط ساکنان بومی مناطق مدیریت شوند و با فراهم نمودن فرصت هایی جهت پوشیدن لباسهای محلی (با رعایت اصول بهداشتی) توسط گردشگران و شرکت دادنشان در رویدادهای محلی می تواند در جذابیت اقامتگاه های بوم گردی برای گردشگران موثر باشد و با ایجاد فضاهای مکمل مورد نیاز گردشگران (همچون پارکینگ، صندلی برای نشستن، فضای بازی کودکان، آلاچیق و ...) به مدیران اقامتگاه های بوم گردی توصیه می شود.

منابع

- ۱- نقش طبیعت در طراحی سازه ها با رویکرد معماری پایدار ، مهناز رضایی ، سید محمدرضا نصیر سلامی ، ۱۳۸۷
- ۲- بررسی کاربرد انرژی های نو در طراحی معماری ساختمان های هماهنگ با محیط زیست و اقلیم و نقش آن در توسعه پایدار ، جواد قیائوند ، ۱۳۸۷
- ۳- انرژی تجدید پذیر و توسعه پایدار در ایران ، مهندس مهدی بریمانی ، دکتر عبدالرزاق کعبی نژاد ، ۱۳۹۳
- ۴- اکوتوریسم و توسعه پایدار ، ابوطالب غریبی ، حامد درخشنده ، ۱۳۹۰
- ۵- نقش انرژی در توسعه پایدار ، حسین یوسفی ، سالار ارشادی ، ۱۳۹۲
- ۶- بررسی اصول توسعه پایدار در تبیین جایگاه شهر پایدار ، نازنین علیزاده نقاد ، محمدرضا مبهوت
- ۷- مبانی توریسم و اکوتوریسم پایدار ، تهران ، انتشارات زاهدی ، قمس السادات ۱۳۸۵
- ۸- روند توسعه فناوری اقلیمی با رویکرد توسعه پایدار ، محمد مهدی محمودی ، سحر نیوی ، ۱۳۹۰